

Світлана Сергіївна БИЧКОВА,

доктор юридичних наук, професор,
провідний науковий співробітник відділу юрисдикційних форм
правового захисту суб'єктів приватного права
Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака
Національної академії правових наук України (м. Київ),
вул. Раєвського 23-а, м. Київ, 01042,
civil_pr@ukr.net

УДК 347.43+347.468

ЗАХИСТ ПРАВ КРЕДИТОРА ЗА ДОГОВОРОМ ПОРУКИ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

Досліджуються проблеми, що пов'язані з захистом прав кредитора за договором поруки. Зокрема порушуються питання щодо строку дії договору поруки, строку, протягом якого можуть бути пред'явлені вимоги до поручителя у разі, коли в договорі поруки такий строк не встановлено, а також питання розмежування указаних строків із позовною давністю. Встановлюється, що передбачений у ч. 4 ст. 559 ЦК України шестимісячний строк не можна розглядати як строк позовної давності, а відповідну вимогу кредитора — як звернений до суду позов, адже застосування норм інституту позовної давності може мати місце тільки у випадку невиконання сторонами своїх обов'язків за договором поруки протягом строку його дії. Якщо ж договір поруки припинився і під час його дії кредитор не звернувся до поручителя з вимогою, що з нього випливає, права на пред'явлення позову в нього не виникає, адже всі права та обов'язки сторін за цим договором є припиненими.

Ключові слова: порука, строк поруки, вимога, позов, позовна давність.

Для забезпечення своєчасного захисту цивільних прав та інтересів, встановлення часу існування цивільних прав та обов'язків неабиякого значення набувають такі категорії, як строки і терміни. В. В. Луць підкреслює: "Регулювання дії (чинності) у часі суб'єктивних прав та обов'язків є важливим засобом юридичного впливу на поведінку учасників цивільних правовідносин" [1, с. 289].

При цьому, оскільки найпоширенішими підставами виникнення цивільних прав та обов'язків є договори, найбільшого "значення" набирає визначення строку їх дії, адже від цього залежить строк, протягом якого можна здійснювати цивільні права, необхідно виконувати цивільні обов'язки, що виникли на підставі договору. Однак, зважаючи на несумлінне ставлення учасників цивільних правовідносин до виконання своїх обов'язків, на можливість виникнення об'єктивних обставин, які стануть на заваді при їх виконанні, законодавець передбачив додаткову гарантію — забезпечення виконання зобов'язання.

У юридичній літературі неодноразово робилися спроби вирішити проблеми, пов'язані зі строками і термінами у цивільному (а також у цивільному процесуальному) праві: ученими, зокрема, досліджувалися оціночні поняття, що визначають часові межі (наприклад, негайно, невідкладно, завчасно), у тому числі розглядалися питання

розумності строків (О. О. Бакалінська, В. В. Буга, Ю. М. Коломієць, К. В. Ніколаєнко, І. В. Турчин-Кукаріна, Р. Б. Шишка); аналізувалися строки дії окремих договорів і строки виконання деліктних зобов'язань (Л. М. Гончарук, В. В. Луць, Д. О. Маріц, О. О. Отраднова, М. Д. Пленюк, Н. В. Хацівська). Увагою науковці не оминули і проблеми забезпечення виконання зобов'язань, зокрема за допомогою договору поруки (Ч. Н. Азімов, М. В. Андріанов, І. А. Бобуйок, А. Б. Гриняк, З. П. Мельник, І. О. Проценко, І. Й. Пучковська, Я. М. Романюк, П. М. Федосєєв, Л. С. Шимон) тощо.

Проте, незважаючи на це, під час розгляду цивільних справ достатньо часто виникають проблеми при застосуванні норм ЦК України, якими визначається строк дії зобов'язання, що виникає з договору поруки. Насамперед, указане стосується положення, закріпленого у ч. 4 ст. 559 ЦК України. У зв'язку з цим, Верховний суд України неодноразово переглядав судові рішення з підстав неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах.

Так, Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ у справі за позовом ПАТ “Західіндкомбанк” до ОСОБА_1, ОСОБА_2 третя особа — Національний банк України в особі управління Національного банку України у Волинській області про стягнення заборгованості за кредитним договором виходив з того, що правомірним є звернення з письмовим повідомленням-вимогою до відповідачів про погашення кредитної заборгованості в межах шестимісячного строку, визначеного ч. 4 ст. 559 ЦК України, а з часу звернення з письмовою вимогою в банку виникло право на пред'явлення позову до відповідачів у межах установленого законом загального трирічного строку позовної давності [2].

Водночас, в іншій справі за позовом ПАТ “Дочірній Банк Сбербанку Росії” до ОСОБА_2, третя особа — ТОВ “Вента-2007” (про стягнення заборгованості за кредитним договором та договором поруки підкреслив), що в разі пред'явлення вимоги до поручителя кредитор може звернутися до суду протягом шести місяців від дня настання строку виконання основного зобов'язання [3]. Слід зауважити, що при ухваленні подібних рішень суди повсякчас посилаються на п. 24 Постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ № 5 “Про практику застосування судами законодавства при вирішенні спорів, що виникають із кредитних правовідносин” від 30 березня 2012 р., в якому зазначено: “Пред'явленням вимоги до поручителя є як направлення/вручення йому вимоги про погашення боргу (залежно від умов договору), так і пред'явлення до нього позову. При цьому в разі пред'явлення вимоги до поручителя кредитор може звернутися до суду протягом шести місяців від дня настання строку виконання основного зобов'язання” [4].

Науковці також неоднозначно тлумачать відповідні законодавчі приписи.

У зв'язку із зазначеним на сьогодні залишаються невирішеними питання щодо строку дії договору поруки, а також строку, протягом якого можуть бути пред'явлені вимоги до поручителя у разі, коли в договорі поруки такий строк не встановлено. Пов'язана з останнім також і проблема співвідношення понять “вимога” та “позов”, що використовуються законодавцем у ч. 4 ст. 559 ЦК України. Розв'язання вказаних питань і було поставлено за мету при написанні цієї наукової статті.

Відповідно до ч. 1 ст. 553 ЦК України за договором поруки поручитель поручається перед кредитором боржника за виконання ним свого обов'язку. В разі порушення боржником зобов'язання, забезпеченого порукою, боржник і поручитель відповідають перед кредитором як солідарні боржники, якщо договором поруки не встановлено додаткову (субсидіарну) відповідальність поручителя (ч. 1 ст. 554 ЦК України).

Звичайно, обов'язок поручителя відповідати перед кредитором боржника діє до припинення договору поруки. Відтак у разі припинення договору обов'язок поручителя

припиняється і відповідальність за невиконання основного зобов'язання у повному обсязі несе боржник. Проте таке правило діє за умови, що поручитель під час дії договору не порушив прав кредитора, що з нього випливають. Але про це йтиметься нижче.

Цивільне законодавство начебто доволі чітко регламентує підстави припинення договору поруки. Так, згідно із ст. 559 ЦК України порука припиняється:

- 1) з припиненням забезпеченого нею зобов'язання;
- 2) у разі зміни зобов'язання без згоди поручителя, внаслідок чого збільшується обсяг його відповідальності;
- 3) якщо після настання строку виконання зобов'язання кредитор відмовився прийняти належне виконання, запропоноване боржником або поручителем;
- 4) при переведенні боргу на іншу особу, якщо поручитель не поручився за нового боржника;
- 5) після закінчення строку, встановленого в договорі поруки;
- 6) якщо в договорі поруки не встановлено строк його дії і кредитор протягом шести місяців від дня настання строку виконання основного зобов'язання не пред'явить вимоги до поручителя;
- 7) якщо у разі, коли строк основного зобов'язання не встановлений або встановлений моментом пред'явлення вимоги, кредитор не пред'явить позову до поручителя протягом одного року від дня укладення договору поруки.

Зважаючи на обсяги наукової розробки, зупинімося лише на підставі, виокремленій в п. 6. Інші питання, пов'язані з припиненням поруки, виходять за межі предмета цього дослідження і становлять перспективні напрями подальших наукових пошуків.

У юридичній літературі іноді підкреслюється, що строк дії поруки є присічним (припиняючим, преклюзивним) строком [5, с. 55; 6, с. 46], тобто строком, протягом якого має бути здійснено право або виконаний обов'язок, оскільки сплив цього строку призводить до припинення відповідного права або обов'язку [7, с. 36].

Дійсно, припинення поруки тягне за собою припинення прав та обов'язків сторін за договором поруки, а тому строк чинності відповідного зобов'язання можна вважати преклюзивним.

Проте якщо звернутися до теорії держави та права, загально визнаною є концепція, відповідно до якої зміст будь-якого суб'єктивного права охоплює такі можливості:

- 1) можливість поводити себе певним чином (право на власну поведінку);
- 2) можливість вимагати певної поведінки від інших суб'єктів (право на чужу поведінку);
- 3) можливість звертатися за підтримкою і захистом до держави у разі порушення суб'єктивного права з боку правозобов'язаної особи (право на домагання або право на захист) [8, с. 258–259; 9, с. 353].

Зважаючи на зазначене, не можна плутати строк існування зобов'язального правовідношення, строк дії договору, на підставі якого виникло відповідне зобов'язання, із строком захисту порушених, невизнаних чи оспорених прав, свобод та інтересів, адже навіть взагалі укладати договір, у тому числі договір поруки, якщо вважати, що після закінчення строку його дії кредитор не може пред'явити вимоги щодо захисту своїх порушених, невизнаних або оспорених прав, свобод чи інтересів, оскільки обов'язки боржника припинилися?

У зв'язку із цим, у відповідному контексті необхідно чітко розмежовувати суміжні правові категорії: строк дії договору поруки, строк поруки, строк пред'явлення вимоги до поручителя та позовну давність.

Як впливає зі змісту ч. 1 ст. 251 ЦК України, строком дії договору поруки слід вважати такий строк, зі спливом якого припиняються права та обов'язки сторін за договором поруки, у тому числі обов'язок поручителя нести відповідальність перед кредитором разом із боржником.

Порука є зобов'язанням між поручителем та кредитором боржника, яке виникає на підставі договору поруки. Тому строк поруки визначається у відповідному договорі.

Якщо строк поруки у договорі не встановлений, він визначається відповідно до положень ст. 559 ЦК України.

Аналіз ч. 1 ст. 553, ч. 1 ст. 554, ч. 4 ст. 559 ЦК України дозволяє зробити висновок про те, що строк пред'явлення вимоги до поручителя — це проміжок часу, протягом якого кредитор від дня настання строку виконання основного зобов'язання має право пред'явити вимогу до поручителя.

Водночас позовна давність — це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу (ст. 256 ЦК України). Таким чином, норми інституту позовної давності можуть застосовуватися тільки у випадку невиконання однією із сторін зобов'язальних правовідносин взятого на себе обов'язку і, як наслідок, порушення прав іншої сторони.

За ч. 2 ст. 194 ЦК України 1963 року порука припинялася, якщо кредитор протягом трьох місяців з дня настання строку зобов'язання не пред'являв позову до поручителя. У ч. 4 ст. 367 ЦК Російської Федерації і на сьогодні використовується лише категорія “позов” при визначенні моменту припинення поруки: у разі, коли строк, на який дана порука, не встановлено в договорі, порука припиняється, якщо кредитор протягом року з дня настання строку виконання забезпеченого порукою зобов'язання не пред'явить позову до поручителя. У випадку, коли строк виконання основного зобов'язання не вказаний і не може бути визначений або визначений моментом вимоги, порука припиняється, якщо кредитор не пред'явить позову до поручителя протягом двох років із дня укладення договору поруки. Така сама норма закріплена й у ст. 347 ЦК Республіки Білорусь.

Український законодавець у ч. 4 ст. 559 ЦК України оперує двома поняттями: в другому реченні мова йде про пред'явлення вимоги до поручителя, а в наступному — уже вказується на необхідності пред'явлення позову. При цьому для пред'явлення вимоги та позову встановлені різні умови.

Розмежовуються категорії “вимога” і “позов” також у ст. 555 ЦК України при встановленні правових наслідків їх пред'явлення. Так, у ч. 1 цієї статті закріплено, що у разі одержання вимоги кредитора поручитель зобов'язаний повідомити про це боржника, а в разі пред'явлення до нього позову — подати клопотання про залучення боржника до участі у справі.

Таким чином, із наведеного випливає, що законодавець “не помилився” при використанні в нормативних конструкціях двох різних понять, не вживає їх як синоніми, а навпаки, розмежовує умови та наслідки пред'явлення вимоги і позову.

Підтверджується вказаний висновок і тим, що пред'явлення позову можливе у разі порушення, невизнання чи оспорення прав, свобод та інтересів, адже саме з цією метою здійснюється розгляд і вирішення цивільних справ (ст. 1 ЦПК України). У ч. 1 ст. 3 ЦПК України також наголошується на тому, що кожна особа має право звернутися до суду саме за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів. У випадку ж, визначеному в другому реченні ч. 4 ст. 559 ЦК України, йдеться про строк існування такого зобов'язання, як порука. Тому пред'явлення позову може мати місце тільки у випадку невиконання сторонами своїх обов'язків за договором поруки протягом строку його дії.

У юридичній літературі також підкреслюється, що “вимога не є тотожною позову” [6, с. 46]. Як впливає із наведеного вище п. 24 Постанови Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ № 5 від 30 березня 2012 р., не заперечується така позиція і судами.

У зв'язку із цим, слід визначити, як співвідносяться між собою поняття “вимога” і “позов”.

Ніхто не буде заперечувати, що формула “будь-який позов є вимогою, проте вимога не завжди втілюється у формі позовної заяви” є аксіомою. А отже, поняття “вимога” є ширшим за поняття “позов” і охоплює його.

Вимога може бути пред'явлена в усній або письмовій формі, якщо інше не встановлено договором або законом. Письмова форма також буває різною: у вигляді

листа з вимогою, претензії, позовної заяви тощо.

Тому важко погодитися з позицією Верховного суду України, який вважає, що навіть при пред'явленні претензії в межах строку дії поруки і невиконанні вказаної в ній вимоги поручителем кредитор не має права на задоволення позову, заявленого поза межами вказаного строку, оскільки із закінченням строку припинилося матеріальне право [10].

Звідси виникає запитання: чому тоді пред'явлення позову протягом дії поруки спричиняє, на думку Верховного суду України, інші наслідки, адже матеріальне право кредитора припинилося у будь-якому разі, незалежно від пред'явлення чи непред'явлення претензії та (або) позову? Чому кредитор, який на підставі норми, що її містить друге речення ч. 4 ст. 559 ЦК України, пред'явив вимогу до поручителя (наприклад, у формі згадуваної Верховним судом України претензії), не може скористатися правом захисту свого порушеного права в судовому порядку у разі незадоволення його вимоги поручителем добровільно?

Ми вважаємо, що не можна штучно звужувати поняття “вимога”, яке використовується законодавцем у ст.ст. 555, 559 ЦК України. Навіть більше — немає правових підстав пред'являти позов у випадку, зазначеному і в третьому реченні ч. 4 ст. 559 ЦК України, адже, підкреслимо ще раз: позов може бути пред'явлений лише у разі порушення, невизнання чи оспорення прав, свобод та інтересів. До моменту, коли поручитель у межах строку поруки не порушить прав кредитора незадоволенням його вимог, у кредитора не буде підстав для пред'явлення позову.

Зважаючи на викладене, можна підсумувати: регламентована ч. 4 ст. 559 ЦК України вимога кредитора є вимогою про добровільне виконання зобов'язання поручителем. І тільки у разі невиконання або неналежного виконання зобов'язання поручителем можна говорити про наявність права на пред'явлення до нього позову.

Між іншим, Верховний суд України також дотримується позиції, що позов може бути пред'явлений лише у разі наявності порушення прав. На його думку, “початок перебігу позовної давності пов'язується не стільки зі строком дії (припинення дії) договору, скільки з певними моментами (фактами), які свідчать про порушення прав особи (ст. 261 ЦК України). За змістом цієї норми початок перебігу позовної давності співпадає з моментом виникнення в зацікавленій стороні права на позов, тобто можливості реалізувати своє право в примусовому порядку через суд” [11].

Виходячи з наведеного, вважаємо, що слід внести зміни до ч. 4 ст. 559 ЦК України, виклавши третє речення у новій редакції: “У разі, коли строк основного зобов'язання не встановлений або встановлений моментом пред'явлення вимоги, порука припиняється, якщо кредитор не пред'явить вимоги до поручителя протягом одного року від дня укладення договору поруки”.

Однак, трохи відволікаючись від предмета цієї розвідки, відзначимо, що на сьогодні через відсутність законодавчого механізму важко визначити, чи було відомо поручителю про порушення зобов'язання боржником, а також встановити наявність факту порушення поручителем прав кредитора. У зв'язку з цим, на наш погляд, слід законодавчо закріпити обов'язок кредитора пред'являти вимогу до поручителя у разі порушення боржником зобов'язання, забезпеченого порукою (звичайно, у межах строку поруки).

Завдяки внесенню таких змін стане зрозумілим, що вбачати порушення поручителем прав кредитора можна тільки у випадку, якщо протягом дії поруки кредитором було пред'явлено вимоги до поручителя і якщо останній не задовольнив таких вимог.

Отже, ми повністю погоджуємося із думкою науковців, які вважають, що “строк поруки, надаючи кредитору строго певний час для реалізації свого права, має своїм призначенням “знищення” кредиторських прав стосовно поручителя в разі незаявлення відповідної вимоги” [5, с. 55].

Поряд із дискусією щодо співвідношення понять “вимога” і “позов”, що використовуються у ч. 4 ст. 559 ЦК України, виникають проблеми і з визначенням строків захисту прав кредитора, порушених поручителем, тобто позовної давності, в

межах якої кредитор може пред'явити позовні вимоги до поручителя, а також початку її перебігу.

Для визначення початку перебігу позовної давності щодо вимог за договором поруки застосовується ст. 261 ЦК України. За загальним правилом, перебіг позовної давності починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила (ч. 1 ст. 261 ЦК України).

Проте у ч. 5 ст. 261 ЦК України встановлено спеціальні правила початку перебігу позовної давності: за зобов'язаннями з визначеним строком виконання перебіг позовної давності починається зі спливом строку виконання. За зобов'язаннями, строк виконання яких не визначений або визначений моментом вимоги, перебіг позовної давності починається від дня, коли у кредитора виникає право пред'явити вимогу про виконання зобов'язання. Якщо боржникові надається пільговий строк для виконання такої вимоги, перебіг позовної давності починається зі спливом цього строку.

Оскільки порука є додатковим зобов'язанням, а також зважаючи на те, що, як впливає із ч. 1 ст. 554 ЦК України, вимоги до поручителя можна пред'являти тільки у разі порушення основного зобов'язання боржником, порука зазвичай є зобов'язанням, строк виконання якого визначений моментом вимоги. А тому, якщо в договорі поруки не визначено строку виконання зобов'язання поручителем (у тому числі пільгового), перебіг позовної давності починається від дня, коли у кредитора виникає право пред'явити до поручителя вимогу про виконання зобов'язання.

При визначенні початку перебігу позовної давності не можна забувати й про правило, закріплене у ст. 253 ЦК України: перебіг будь-якого строку починається з наступного дня після відповідної календарної дати або настання події, з якою пов'язано його початок.

Таким чином, можна визначити, що перебіг позовної давності за вимогами, що впливають із договору поруки, починається:

- 1) з наступного дня після спливу строку виконання поручителем свого обов'язку, якщо у договорі поруки було визначено такий строк;
- 2) з наступного дня, коли у кредитора виникає право пред'явити вимогу до поручителя про виконання ним зобов'язання, якщо строк виконання зобов'язання поручителем у договорі не визначений або визначений моментом вимоги.

Звичайно, перебіг позовної давності починається при дотриманні умов застосування норм інституту позовної давності.

У відповідному контексті слід знову-таки нагадати, що порука є аксесорним (додатковим) зобов'язанням щодо основного зобов'язання, яке нею забезпечується. Тому на поруку поширюються положення ст. 266 ЦК України: зі спливом позовної давності до основної вимоги вважається, що позовна давність спливла і до додаткової вимоги (стягнення неустойки, накладення стягнення на заставлене майно тощо).

Отже, на підставі сукупного аналізу норм ЦК України, а також спираючись на висновки, на яких було наголошено вище, вбачається, що умовами застосування норм інституту позовної давності до вимог, які впливають з договору поруки, є:

- 1) протягом строку дії договору поруки кредитор пред'явив до поручителя вимогу про виконання зобов'язання, забезпеченого порукою;
- 2) поручитель добровільно не задовольнив пред'явлену кредитором вимогу;
- 3) не сплив строк позовної давності щодо вимоги з приводу зобов'язання, забезпеченого порукою.

Виходячи з проведеного дослідження, можна зробити висновок про те, що встановлений у ч. 4 ст. 559 ЦК України строк у шість місяців, протягом якого кредитор має право пред'явити вимогу до поручителя, є строком дії договору поруки, а також строком зобов'язання — поруки. Відповідна ж вимога кредитора є тією вимогою, яку кредитор має право пред'явити до поручителя для добровільного виконання покладених на нього за договором поруки обов'язків. При цьому вказаний шестимісячний строк не можна розглядати як строк позовної давності, а відповідну вимогу кредитора — як звернений до суду позов, адже застосування інституту позовної давності може мати

місце тільки у випадку невиконання сторонами своїх обов'язків за договором поруки протягом строку дії договору. Якщо ж договір поруки припинився і під час його дії поручитель не порушив прав кредитора, права на пред'явлення позову в останнього не виникає, адже всі права та обов'язки сторін за цим договором слід вважати припиненими.

Список використаних джерел:

1. Луць, В. В. Строки і терміни в цивільно-правових договорах: окремі аспекти [Текст] / В. В. Луць // Актуальні проблеми приватного права України : зб. статей до ювілею д-ра юрид. наук, проф. Наталії Семенівни Кузнецової / відп. ред. Р. А. Майданик, О. В. Кохановська. — К. : Юридична практика, 2014. — С. 289–299.
2. Ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 18.09.2013 р. [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. — URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/33551314>.
3. Ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 13.03.2013 р. [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. — URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/29973717>.
4. Про практику застосування судами законодавства при вирішенні спорів, що виникають із кредитних правовідносин : Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30.03.2012 р. № 5 [Текст] // Все про бухгалтерський облік. — 2013. — № 96. — С. 58.
5. Мартышкин, С. В. Прекращение поручительства [Текст] / С. В. Мартышкин, Ю. С. Поваров // Законы России. — 2006. — № 12. — С. 52–56.
6. Романюк, Я. М. Складні питання судової практики, пов'язані з порукою [Текст] / Я. М. Романюк, З. П. Мельник // Вісник Верховного Суду України. — 2012. — № 6. — С. 43–48.
7. Луць, В. В. Строки і терміни у цивільному праві [Текст] : монограф. / В. В. Луць. — К. : Юрінком Інтер, 2013. — 320 с.
8. Лисенков, С. Л. Загальна теорія держави і права [Текст] : навч. посіб. / С. Л. Лисенков. — К. : Юрисконсульт : КНТ, 2006. — 355 с.
9. Скакун, О. Ф. Теорія держави і права [Текст] : підруч. / О. Ф. Скакун. — Х. : Консум, Ун-т внутр. справ, 2001. — 656 с.
10. Постанова Верховного суду України від 17.09.2014 р. [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. — URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/40643118>.
11. Постанова Верховного суду України від 19.03.2014 р. [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. — URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/37908433>.

Надійшла до редакції 01.09.2014

Бычкова В. В. Защита прав кредитора по договору поручительства: проблемы теории и судебной практики

Исследуются проблемы, связанные с защитой прав кредитора по договору поручительства. В частности, поднимаются вопросы относительно срока действия договора поручительства, срока, в течение которого могут быть предъявлены требования к поручителю в случае, если в договоре поручительства такой срок не установлен, а также вопросы разграничения указанных сроков с исковой давностью. Устанавливается, что предусмотренный в ч. 4 ст. 559 ГК Украины шестимесячный срок нельзя рассматривать как срок исковой давности, а соответствующее требование кредитора — как обращенный в суд иск, ведь применение норм института исковой давности возможно только в случае невыполнения сторонами своих обязанностей по договору поручительства в течение срока его действия. Если же договор поручительства прекратился и во время его действия кредитор не обратился к поручителю с соответствующим требованием, права на предъявление иска у него не возникает, ведь все права и обязанности сторон по этому договору являются прекращенными.

Ключевые слова: поручительство, срок поручительства, требование, иск, исковая давность.

Bychkova, S. S. Protection of Creditor's Rights under a Contract of Guarantee: Problems of Theory and Judicial Practice

The scientific article is devoted to solving problems related to the protection of the creditor's rights under a contract of guarantee. In particular, it raises questions of validity period of the contract of guarantee, the period during which the request may be submitted to the guarantor if the contract of guarantee does not specify such period, as well as issues of difference of the specified period from the limitations period. As a result of this research it has been established that the six months period provided in part 4 article 559 of Civil Code of Ukraine cannot be considered as a limitation period and the corresponding request of the creditor — as a claim put forward to the court, because the application of the rules of the institute of limitation is only possible in case of noncompliance of obligations by parties under the contract of guarantee during its validity period. If the contract of guarantee has stopped, and during its validity period the creditor did not submit his request to the guarantor, the creditor does not have the right to put the claim because all the rights and obligations of the parties under this agreement are terminated.

Keywords: *guarantee, guarantee period, request, claim, limitations period.*

